

було визначено необхідну кількість студентів і викладачів, затвержено Статути навчальних закладів. З тих самих часів керівник закладу вищої освіти іменується «ректор», а не «директор», як це було до того. Першим ректором ХТІ став у 1917 р професор Іван Павлович Осипов.

Так вчені та викладачі ХТІ брали участь в реформі вищої освіти.

Олійник М.М.
НТУ«ХП»

УКРАЇНСЬКІ ВЧЕНІ ФІЗИКИ

Сьогодні українські фізики посідають чільне місце у світовій науці, збагачуючи її оригінальними та ґрунтовними науковими дослідженнями та винаходами. Мета дослідження – на основі опрацювання наукової літератури висвітлити досягнення українських вчених в галузі фізики.

Серед тих, хто своєю самовідданою працею і розумом розвивав українську фізичну науку можна назвати Йосипа Косоногова – видатного фізика, автора нового методу вимірювання електричної проникності рідин для сантиметрових хвиль, Лев Ландау – фізик-теоретик, академік, лауреат Нобелівської премії, один із засновників теорії напівпровідності, Юліана Гірняка – спеціаліста у галузі фізичної кінетики, Романа Цегельського, роботи якого присвячені фізиці магнетизму.

Варто згадати також про діяльність фізиків – членів Наукового Товариства імені Т. Г.Шевченка у Львові – це саме приклад поведінки вчених, які за будь-яких обставин не забували, ким вони є, де їх коріння і кому вони повинні служити. Отже, фізики – дійсні члени Наукового товариства імені Шевченка. Вибори перших дійсних членів НТШ відбулися 1 червня 1899 року, саме тоді до складу математично-природничо-лікарської секції було обрано видатного фізика і електротехніка Івана Пулюя.

І. Пулюй – український фізик та електротехнік, винахідник, організатор науки, публіцист, перекладач Біблії українською мовою, громадський діяч. Один із першовідкривачів радіоактивного випромінювання. Професор і ректор Німецької вищої технічної школи в Празі, державний радник з електротехніки Королівства Богемія і Маркграфства Моравія. Дійсний член Наукового товариства імені Шевченка, почесний член Віденського електротехнічного товариства.

Характерною рисою наукової творчості Пулюя є те, що об'єктом його уваги завжди були проблеми, які перебували на передньому краї фізичної науки та технічного прогресу і молекулярна фізика, катодні промені, електротехніка, властивості та природа рентгенівських променів.

Важливе практичне значення мала запропонована Пулюєм удосконалена конструкція телефонних станцій та абонентських апаратів, зокрема застосування розподільного трансформатора. Цей винахід Пулюя запатентували у ряді країн Європи. Окремим епізодом – короткотривалим, проте винятково важливим – у творчій біографії Пулюя були його дослідження рентгенівських променів (або Х-променів). Особливо слід підкреслити, що свою “рентгенівську” трубку він сконструював за 14 років до відкриття Х-променів Рентгеном.

О. Смакула – український фізик, відомий передусім як винахідник антирефлексійного покриття лінз, фундатор квантової органічної хімії. Директор лабораторії фізики монокристалів у Массачусетському інституті технологій, згодом – повний професор цього найвизначнішого у світі технологічного інституту. Він один з перших застосував поняття квантової механіки для з'ясування механізмів взаємодії електромагнітного випромінювання з твердими тілами. Працювавши в Інституті медичних досліджень керівником оптичної лабораторії. Він досліджує стероїди, вітаміни, органічні кристали та стає фактично фундатором квантової органічної хімії.

Отже, ці вчені зробили дуже великий вклад у світову та українську історію науки. Без їх досліджень не уявляється сучасна фізика, бо відкриття цих вчених стали основою фізики. Ці дослідження та наукові роботи використовуються й досі.

Павленко Д.О., Ткаченко С.С.

НТУ «ХП»

НАУКОВИЙ ДОРОБОК М.О. ДОЛІВО-ДОБРОВОЛЬСЬКОГО У ГАЛУЗІ ЕЛЕКТРОТЕХНІКИ

Одним з засновників техніки застосування змінних струмів вважається талановитий російський інженер і винахідник Михайло Осипович Доліво-Добровольський.

Михайло Осипович народився 2 січня 1862 р. у дворянській сім'ї. Батько польського походження, мати росіянка. Він став первістком у багатодітній родині, яка в той час жила в м. Гатчина. У 1873 р. родина Доліво-Добровольських переїхала до Одеси, саме там і пройшли дитинство та юність майбутнього талановитого винахідника. Він блискуче закінчив Одеське реальне училище. Потім вступив до Ризького Політехнічного інституту. Але за участь в студентському страйку солідарності з робітниками ризьких заводів він був виключений з інституту без права вступу до будь-якого російського навчального закладу. За допомогою дядька йому вдалося виїхати за кордон і поступити до Вищого Технічного Училища в німецькому місті Дармштадт, де навчався на машинобудівному факультеті, при цьому вивчаючи електротехніку. З відзнакою закінчивши Вище Технічне Училище, Михайло Осипович залишився в ньому асистентом в електротехнічній лабораторії. Молодому викладачеві було доручено вести курс «Електрохімія з особливою увагою до гальванопластики і металургії».